

VITÉZI TÁJÉKOZTATÓ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

A HARAGVÓ ISTEN

Kitört a szörnyű égi háború,
Dörög az ég, a villámok cikáznak...
A gazda térdre hull. És szomorú
Halk szava kél az esdeklő fohásznak:
„Mi jó Atyánk, itt sírunk szent neveddel,
Mindennapi kenyerünket ne vedd el!”
Harsogva szól a tornyos fellegekből
Világ ura az esdeklő fohásra:
Véges-végig a határon keresztül
Jégekőveit dörgés közt szórja, hányja.

A gazda kél sápadtan és ijedten:
„Süket az ég! Az Isten is kegyetlen!”
S káromkodik, ahogy kifér a torkán,
Ordítózik, mint a sebzett oroszlán.
És futva-fut a pusztuló határba,
Zilált hajjal a villámló viharban...
Keserveit az égre fölkiáltja,
Mikor az ég nagy zengve-búgva harsan:
„Így, így, Uram, te nagy, erős, hatalmas!
Ne nézz nyomort, ne földi szenvedést!
A könnyező imádságra ne hallgass!
Csak rajta, rajta! Paskold a vetést!
Hagyd el te is a népet, Istenünk,
Ki téged már csak egymaga imádott!
Mindenki ránk tör, te se légy velünk!
Verd a kalászt, gyümölcsöt és virágot!
...
Oly édes volt a pitypalatty danája,
Éledt szívünk szép csattogó szavára.
Az a kis fűrj hálát zengett neked,
Nekünk reményt... S most mind agyonvered!
Csak rajta, jobban!... Elfogyott a jég?
Megállj, szedek!... Van itt, Uram, elég!
Mind visszahányom, több köved ha nincs!
Nyújtsd a kezed! ... Ne! Kapd el és suhint!

Suhinthatsz már: nincs mit pusztítanod!
Beteljesült te szent akaratod.

...
Én jó Atyám, nem perlek már veled,
Te bölcs vagy: hát dicsértessék neved!
Kicsépelted a telt szemű kalászt jól!
Kivetted az ennivalót a szánkából!
Most már aztán hulló csillag helyett
Hullass az égből mindig kenyeret!
És arra kérlek, mint mindenhatót:
A semmiből fizesd meg az adót!
Villámmal, mely oly fülhasgató,
Hasíts le sebtiben egy nagy faágat!
Magának abból a földönfutó
Vándorbotot, koldusbotot csinálhat.”

Dörög az Úr főséges nagy haragja:
„Ki nyitja ajkát vakmerő panaszra?
Borulj le, féreg, a színem előtt!
Mit lázadsz, hogy megvertem a mezőt!
Azért fordul el tőletek kegyelmem,
Mert nem hisz már a föld népe sem bennem.
Nem mond igaz szívből fakadt imát,
Bálványt farag, aranyborjút imád,
Elhagyja a szabadság Istenét,
Eladja a rabságnak mindenét,
Eladja lelkét s véle csúfot űz,
Mely homlokomból pattant tiszta tűz,
Levetkőzi magáról képemet,
Nevem már-már csak agyrém, képzelet.
Ledöntenétek égi trónomat,
Értetetem hát sújtó karomat!
Tudjátok meg, vakok, hitetlenek:
Mindig voltam, mindig vagyok és leszek!”

Pósa Lajos

Szeretnénk teret adni azoknak az írásoknak, melyek klasszikus irodalmunk egy-egy gyöngyszeme, rendtársaink írásai, versei, aktuális írások magyarságunkkal, nemzetünkkel kapcsolatban, családi-történelmi írások, novellák, melyeket sajnós a Vitézi Tájékoztatóban terjedelmüknél fogva nem tudjuk megjelentetni. Ajánljuk ezeket is Olvasóink szíves figyelmébe.

TÚZ TAMÁS: HAZÁM

Mint zúgó szél a rétek csókját,
hazám, magammal hoztalak.
Itt vagy velem. Fáradt agyamban
dalolsz, mint csobbanó patak.
Játékszerét a gyermek jobban
nem őrizné: ha jó az éj,
tündéri képedet szorítom
szívem fölé.

Te drága táj, zöld lombjaiddal
szelíd körtáncot lejtész itt.
Folyóid karcsú, kék szalagja
még él, még bennem rejtezik.
A város is, ahol születtem,
halvány rajzával itt lebeg,
a régi tornyok, csöndes utcák
és halk terek.

Kibomlik minden friss csokorként.
A játékszín benépesül.
Arcok villannak föl a múltból,
csaták és zászlók s egyre gyűl
a hősi vér piros folyója
s a hömpölygő évszázadok
vad ütemében, mint a fáklya,
lelked lobog.

Mint édesanyám könnyes csókját,
hazám, magammal hoztalak.
Itt vagy velem. Lángolsz a számon,
miként a lobbanó szavak.
Majd ha kigyúl a szép reménység,
mint tündöklő gyümölcs a fán,
öledbe hullok mindörökre,
áldott hazám.

EZÉRT NEM SZERETNEK BENNÜNKET EURÓPÁBAN

Kerítést építettünk a határunkra, 5.-ként az Unióban, de mégis minket ostoroznak. Azt mondtuk, nem kell migráns, fasisztáztak minket, ám mára senki sem akar bevándorlót befogadni. Mi ez, ha nem kettős mérce? Amit manapság látok, hogy mennyire utálnak minket Európában arra kicsit választ ad Cey-Bert Róbert Gyula írása:

Szégyenletes az Európai Unió magyarokkal szembeni viselkedése, mondta felháborodottan svájci történész ismerősöm, akivel hajdanán együtt jártam a genfi egyetemre. Ezer év óta a magyarság az európai keresztény műveltség kihagyhatatlan elemét képezi. Magyarország hosszú évszázadokon át Európa védőbástyája volt, ugyanakkor tudósaival és művészeivel jelentős szerepet játszott az európai műveltség kimagasló eredményeinek létrehozásában. Gyűlölik a magyarokat? A miértre keresem a választ.

Soha nem értettem meg, hogy az I. világháború után a győztes nagyhatalmak, Franciaország, Nagy-Britannia és az Amerikai Egyesült Államok miért éppen azt a népet büntették meg a legjobban, amelynek semmi köze nem volt a háború kirobbantásához. Mindezek ismeretében teljesen érthetetlen

az Európai Unió vezető politikusainak hisztérikus magyar-ellenes viselkedése az ország alkotmánya miatt. Részletesen tanulmányoztam az új magyar alkotmányt, amely minden bizonnyal Európa egyik legdemokratikusabb alaptörvénye, az európai politikusok jelentős hányada mégis antidemokratikusnak találja, ugyanakkor elfogadja, hogy Csehország és Szlovákia továbbra is törvényben tartsa a II. világháború után megfogalmazott, magyarok és németek kollektív bűnösségét kimondó, fajgyűlölő Benes-dekrétumokat. Keleti nép vagyok, mondta barátom, az európaiak mindig rasszisták voltak, soha nem kedvelték a más fajú népeket. A keletieket a legkevésbé, mert félték tőlük. Ha akarjátok, ha nem, Európa számára keleti nép vagytok!

KIIRTANI AZ ŐSLAKOSOKAT

A trianoni diktátum a hazugság és a magyarellenes propaganda diadala volt az igazságukat naivul védő magyarokkal szemben. A kisebbségek elnyomásával vádolták őket. Pedig a magyarság a történelme során Európa legbefogadóbb népe volt, ezért maradtak fenn a szlovákok és a rutének, és ezért fogadták be Erdélyben a tízezrével betelepülő oláhokat (ro-

mánokat) és Délvidékre a szerb menekülteket. A szlovákok, rutének, románok, szerbek megtarthatták nemzeti sajátosságait, hagyományait, nyelvüket és vallásukat, iskoláik és templomaik voltak.

Mi történt ugyanakkor Franciaországban a más nyelvű kisebbségekkel? 1850-ben Franciaország lakosságának a fele nem francia anyanyelvű volt: németül beszélő elzásziak, lotaringiaiak, flamandok, bretonok, baszkok, katalánok, provence-iak, olaszok. Ötven évvel később, a 20. század elején a francia kisebbségek nagy többsége elvesztette anyanyelvét, elfranciásodott. Mi történt? A franciák egyszerűen betiltották a kisebbségi nyelvtanítást, a francia nyelv kötelezővé vált. Ugyanezt tették az angolok a szomszédos kelta népekkel, a walesiekkel, a skótokkal, írekkel. Az amerikaiak még radikálisabban oldották meg az Egyesült Államok őslakóinak nyelvhasználatát: egyszerűen kiirtották őket. S akkor még nem is beszéltünk azokról a borzalmakról, amiket az angol és francia gyarmatosítók követtek el Afrikában, illetve a Távol-Keleten s Indokínában.

Persze a 20. században véget ért a klasszikus értelemben vett gyarmatosítás. De a látszólag függetlenné vált afrikai országok továbbra is szenvedik a gyarmatosítás szellemi és anyagi következményeit. Gazdasági függőségük tovább súlyosbodott az angol, francia, amerikai érdeket képviselő multinacionális vállalatok kizsákmányoló tevékenysége következtében.

Magyarországon hasonló folyamat zajlott le: az ország a szovjet gyarmati függőségből a nyugati multinacionális vállalatok függőségébe került. Nincs nagy különbség a függetlenné vált afrikai országok függősége és Magyarország nyugattól való függősége között. Afrikában is, mint Magyarországon, a nyereségéhes nyugati vállalatok gyarmattartóként a kezükben tartják úgy a gazdasági hatalmat, mint a nagy tömegeket befolyásoló médiát. Ha a félrevezetett emberek mégis rájönnek, hogy mi történik velük, és olyan kormányt merészelnék választani, amely a nemzet érdekeinek megfelelően kormányoz, és nem veszi tekintetbe a multinacionális nagyvállalatok nyereségérdekeit, akkor azonnal elindul a lejárató kampány az ország és a kormány ellen.

AZ A HÍRES KETTŐS MÉRCE

A 4. és az 5. században a keletről érkezett, lovas kultúrájú hunok mély lelki traumát okoztak ellenfeleiknek. Könnyedén térdre kényszerítették a kor két európai nagyhatalmát, a Keletrómai Birodalmat (Bizáncot) és a Nyugatrómai Birodalmat, de a harcias germán népeket, a gótokat, a gepidákat, a vandálokat, a frankokat és a burgundokat is.

Atila, a hun uralkodó kegyelmes volt a legyőzött népekkel. Meghagyta a földjüket, politikai és vallási intézményeiket, és a királyaikkal barátsági szerződést kötött. Udvarában több tucat kisebb-nagyobb hatalmú germán király és fejedelem tartózkodott. A rómaiakkal ellentétben a hunok a legyőzött ország lakosságát nem vitték el rabszolgának, hanem meghagyták a szabadságukat. A dekadens Római Birodalom az 5. századi fennmaradását a hunoknak köszönhette. A római császároknak hun testőrségük volt, és a legütőképesebb légiókat hun segédcsoportokból állították össze, amelyeket Atil-

la bocsátott a császár rendelkezésére. Hun segítség nélkül a Római Birodalom már régen összeomlott volna a sorozatos germán támadások következtében. A kereszténnyé vált Római Birodalomban azonban a főpapok nagy része – beleértve a pápát – veszélyesnek tekintette a pogány hunok befolyását a növekedésnek induló fiatal keresztény egyház számára. Ekkor kezdődött a hunok démonizálása, nehogy előfordulhasson, hogy az erőszakkal és megfélemlítéssel megkeresztelt, gondolkodásában még félig pogány tartományok lakossága rokonszenvezzen a Keletről érkezett pogányokkal.

A hunok után, a 6. században Keletről érkezett, lovas kultúrájú avarokat és a 9. században szintén Keletről érkezett, lovas kultúrájú magyarokat az európaiak hunnak vagy szkítának nevezték, és a hunok leszármazottainak tekintették. Nem véletlenül, hiszen az avarok és a magyarok a hunok utódainak tartották magukat és büszkén vallották hun eredetüket. Atilát és hunjait csak a magyar tudományos kutatás értheti meg – írta Eckhardt Sándor a Magyar Szemlében (1940).

A több mint ezeréves Kárpát-medencei magyar történelem során a hun–magyar rokonság mindig a magyar nemzettudat alapját képezte. Zrínyi Miklós Atilát mint az első magyar királyt méltatja (1651), Kölcsey Ferenc a Himnuszban megemlékezik a hun ősrökről: általad nyert szép hazát Bendegúznak vére (Bendegúz Atilla atyja volt).

A magyarságra visszasugárzó évszázados hun és lovas népekkel szemben érzett európai előítéletek visszaszorítására a magyar politikai és tudományos körök a finnugor nyelvészeti elméletet találták a legmegfelelőbbnek. Feltételezéseik szerint a finnugor nyelvészeti elmélet nagy előnye az, hogy tagadja a hun–magyar rokonságot, és az európaiak számára egy elfogadható, rokonszenves kis északi néppel, a finnekkel hozza rokoni kapcsolatba a magyarokat. A rendszerváltozás után a finnugor rokonság erőszakos, dogmatikus terjesztése még jobban felerősödött. Az egyetemeken, a főiskolákon, a középiskolákban a finnugor rokonságot megmásíthatatlan tényként tanítják.

A 90-es évek elején a magyar bulvársajtó hosszan beszámolt a magyar köztársasági elnök finnugor rokon népeknél tett látogatásáról, amelynek során az őstörténelmünket kevésbé ismerő elnök meghatódva vett részt egy közös ősoket felidéző medvetoron (!). Azóta Magyarország több finnugor világkongresszust rendezett, és 2013 tavaszán a magyar parlament elfogadta, hogy ezentúl minden év októberében finnugor napot ünnepel majd hazánk.

SZELLEMI TATÁRJÁRÁS

A finnugor rokonság külföldi terjesztése azonban nem állította meg az európai előítéletek magyarságellenes megnyilvánulásait. A Nyugatot nem érdekli, hogy finnugornak hirdetjük magunkat vagy sem, továbbra is keleti idegenként tekint ránk. A külföldiekre nem volt semmilyen hatással a finnugor rokonság hirdetése, viszont hatalmas károkat okozott a magyar lélemben. Már Gárdonyi Géza megjegyezte, hogy a hamis finnugor rokonság erőszakolása a magyar nemzettudat tatárjárását jelenti, mert lerombolja ősi legendáink, mítoszaink, krónikáink érzelmi értékeit.

Az európai tudatalattiban erőteljesen működő Kelet-ellenesség kisebbségi érzése gátlásokra és atavisztikus félelmekre épül. Az európai Kelet-ellenesség azonban nemcsak a Keletről érkezett, ősi lovas kultúrájú népeket érinti, hanem a gazdaságilag megerősödött Távol-keleti népeket, a kínaiakat, a japánokat, a koreaiakat és a délkelet-ázsiaiakat is. A 21. század gazdasági háborújában Kelet ismét győzelemre áll. Kína, Japán, Korea, Délkelet-Ázsia, sőt az olaj- és energia-gazdag közép-ázsiai török népek az áruikkal elfoglalják és legyőzik az európai gazdaságot. Európa a Kelettel szembeni gazdasági vereségét beképzelt kulturális és civilizációs magasabbrendűségével igyekszik ellensúlyozni, szándékosan elhallgatva a keleti civilizációk több ezer éves kulturális és tudományos teljesítményét, amely jóval Európáé előtt járt.

Mindezek tudatában eljött az ideje, hogy megüzenjük a magyarokkal ellenségesen viselkedő Európának, büszkék vagyunk keleti gyökereinkre, nincs szükségünk finnugor nyelv-

vészeti feltételezésekkel bizonygatni európaiasságunkat. Elég bizonyítéknak tartjuk, hogy több mint ezer éven át az európai kereszténység keleti védőbástyája voltunk, és hatalmas véráldozatok árán bizonyítottuk hovatartozásunkat.

Dr. Cey-Bert Róbert Gyula (író, Kelet-kutató)

A hungyűlő római főpap és történetíró, Marcellus Ammianus soha nem látott egyetlen eleven hunt sem, mégis a hunellenes propaganda és a hazug rágalomhadjáratok legismertebb személyisége lett. A kereszténység legnagyobb ellenségeként, az ördög szövetségeseként írta le a hunokat, akik öldöklésből és rablásból élnek, mindent nyersen fogyasztanak. A nyereg alatt puhított hús nevetséges meséjét is Marcellus Ammianus találta ki. A hunok lejáratására bevetett hazug vádak és félelemkeltő rágalmozásokat később átvették a középkori történészek, majd a modern történészek is, hivatkozva az írott forrás mágiaként elfogadtatott dogmájára.

BARBÁROK (SARKOS SZAVAK) HÁROMSZÉK, SEPSISZENTGYÖRGY, 2017. OKTÓBER 7.

Igen, azok mi vagyunk.

Mi, itt Európa szívében, mindenféle belső-ázsiai, kelet-kaukázusi és Isten tudja milyen eredettel. Akik jöttünk, és elfoglaltuk az itteni „békés”, „kultúra- és államteremtő népek” szálláshelyét.

Hogy mindezért miért volt alig-harc? Érdekes kérdés. Talán mert nem is voltak itt.

Valószínűleg hazajöttünk. Legalábbis az akkori népek olyan nagyon nem tiltakoztak. Később, a későn érkező befogadottak annál inkább.

Pedig igazából semmit nem hoztunk. Csak a nadrágot, a gombot, a lovaglás tudományát. A kengyelt. A lovas-íjászatot, az államalapítás tudományát. A világ egyik első Alkotmányát.

És egy gyönyörű nyelvet.

Hogy mindig idegen test voltunk? Igen. Nem vezetünk hódító háborúkat, amíg elég erősek voltunk, sosem kezdtük: befejeztük a háborút. Igen, „kalandoztunk”.

Nevetséges. Ez minden más népnél dicsőséges háborúk sorozata, egy vikingnek dicsőség, mások gyarmatokat alapítottak. Mi „kalandoztunk”, mert meg volt minden okunk rá. És ha menni kellett: mentünk, de mindig hazajöttünk.

Aztán túléltek a mongolokat, a tatárjárást, a bel-

és kül-dúlást, a török uralmat, az osztrák házat, a kommunistákat: futó kaland.

Mellékesen azért gyönyörűséges időmértékes verseket írtunk, sakkozógépet fedeztünk fel, helikoptert, dupla távcsövet, C-vitamint, atombombát, és mert játszani is kell, egy Rubik-kockát. Meg zserbót, meg a magyar konyhát. És elmentek legjobbaink, akik nem haltak meg honi háborúinkban, és kiharcolták más népek függetlenségét. Más kontinensekét is. Csak mi maradtunk itthon, mert ennyire barbárok vagyunk.

Bezzeg a civilizált nyugat... Amelyet ezer éven át védtünk azok ellen, akiket ők most keblükre szorítanak, mint Kleopátra a kígyót. Akik learatták Mohács, 1848, 1956, 1990 hasznát. Mi elvittük a balhét, mert barbárok vagyunk. És soha, de soha nem árultuk el szövetségeseinket, inkább vállaltuk helyükben is a sorsot.

És most is ezt tesszük, egyszerűen csak azért, mert ilyenek vagyunk. Kiállunk azért az Európáért, amely barbárnak tekint minket.

De hát ennyi baj legyen. Mi, „barbárok”, maradunk. Majd még feltalálunk ezt-azt. Addig Ti, amíg mi a határt védjük, Ti, civilizált népek, számolgassátok az uborka görbületét.

Mi majd megtermesztjük.

György Attila

KÖLTŐI TANÁCS

Magyar, csak nyugatra ne pillants,
Csak nyugattól ne várd jövőd;
A föld egy alma s férges része
Nyugat. Oh hagyd e temetőt!

Nincs becsület ott többé, nincsen
Hő szeretet, nincs tiszta vér,
A szerelem legolcsóbb áru,
Sok pénz istennél többet ér.

Mely tudományt nyugat teremtett,
Erkölcstelenség magva csak;
Krisztus hitéből szív- és lélek-
Ölő eszközt faragtanak.

Oh tekints kelet pálmáira,
Oh nézd a Kaukáz bércseit,
Nem görbült ott talpnyalásban
A test s mily erős bérc a hit!

Ott sűrögnek a harci ménen
Barnult vitézek szabadon,
És mindenik hű testvér hozzánk,
A nyelv, a jellem oly rokon!

S te, kinek szent kötelessége,
Kapcsot teremni arra át,
Nyugattól vársz jobb jövőt, magyar,
S elámítod szegény hazád.

Melyen a perzsák, a hellének
És Róma hada megtörött,
Keltsd hamvából a szövetséget,
Mit önakarát eltörölt.

Hadd húzódjék vasfal az ezüst
Kárpáttól az arany hegyig,
Hadd legyen már a szittyák faja
Dönthetlen örök ideig.

Csak hogyha ezt a célt elérted,
Lesz itt boldog jövőd, magyar;
És lelkes nemzet mit nem ér el,
Ha egyet és együtt akar?

Mint Krisztus tanítványa, a szent
Célért föláldozzák magok,
És az ígét, mit hirdetnek,
Most követik száz milljomok:

Úgy áldozzák hű magyar ifjak
E szent célnak az életet,
S az új ige meghódítandja
Mind-mind a testvér népeket.

Aztán ronthat ránk egész világ,
Aztán törhet ránk vad mogul;
A vasfalakat meg nem dönti
Sem tüzes mennykő, sem pokol!

Olvassátok el ezt a verset, mely már akkor is érvényes volt. Késői leszármazottja Rab Istvánnak a Hétfaluban született vitéz Rab Sándor, aki 2017 évtől a SZÉKELY TÖRZSSZÉKNEK új, BRASSÓ-HÉTFALU SZÉKE - újonnan megbízott székkapitánya, tanárember.

185 évvel ezelőtt született Zajzoni Rab István (Zajzon, 1832. február 2.–Brassó, 1862. május 14.) a Barcaság első magyar költője a Brassó-vidéki Hétfalu egyik félreeső falvában, Zajzonban született. Brassóban, Pesten és Bécsben tanult. Méréshangú verseiért 1860-ban Táncsics Mihállyal együtt letartóztatták és bebörtönözték.

MAMA MESÉL...

Reszket a hangja, el-elakad... könny fátyolozza a szemét. Egyszerre mosoly ragyogja be az arcát. Váltakoznak az érzelmek. Vékony hangjával történelmet idéz.

- Jaj, Tündi lelkem, egy vastag regény kerekedne az én életemből. Ilyen vastag – mutatja öreg kezeivel. – Tata jó ember volt, nagyon. Védett, ellátott minket.

- Szerelmes voltál bele Mama? – vetem közbe oktondi kérdéssem.

- Szerettem, há, persze hogy szerettem! 'Sze jó ember volt!

- Nem úgy értem, Mama! Szerelmesek voltatok-e, szenvedélyesen, bolond módra? – ragaszkodom a magam elképzelt romantikájához.

- Szerettem. Féltettük egymást minden rossztól, betegségtől, bánattól!

Egyértelművé kezdett válni: szerelemről szó sem volt... Annál inkább mély, igaz szeretetről, felelősségérzetről. Nem éltem meg háborút. De átéltem nehéz időket, ahol bizony a romantika, a könnyed társasági élet háttérbe szorult. Érteni vélem Mama szavait, akkori érzelmeit.

- Tudod, fiam, akkor mi nem a szenvedélyre, szerelemre gondoltunk. Megvolt már Laci bátyád, Annus nénéd és Édesanyád... három gyerekkel nem volt könnyű. Tatát elvitték, túl a határon, dolgozni. Háromszor jöttek érte, mind a háromszor egy-egy töltött libát adtunk az őrmesternek, hogy maradjon... negyedszer nem fogadhatta el, Tatának menni kellett.

- Tudod, hol van Nyárádtó? Na, ott volt a határ. Mi a három gyermekkel Romániában rekedtünk. Ősz volt, éppen beérett minden. Tata üzent valakitől, Isten tudja kitől, hogy adjam el a földet, ne gyűjtsek be semmit, fogjam a gyermekeket, s menjek utána. Könnyen eladtam mindent. Nagy haszon volt rajta a vevőnek, csak aratnia kellett, s a termést begyűjteni. Egy kosár pénzzel mentem át a határon, ami szinte semmit nem ért, mintha egy kosár salátám lett volna...

Kordés szekeret fogadtam, felpakoltam a gyerekeket, egy rend ágyneműt, hogy legyen miben aludjunk, ki tudja hova kerülünk. A főispán fogadott be minket, rendes magyar ember volt. A birtokán laktunk, egy házban. A tiszteletes szólt, hogy arassuk le a búzát, s mi is kapunk belőle. Tele lett a padlás jóféle gabonával... már azon a karácsonyon adott nekünk egy disznót a főispán, levágni. A testvére egy tehenet ajándékozott nekünk. Jó dolgunk volt egy darabig. – elhallgatott, már-már azt hittem, hogy elszundított.

- Aztán jöttek az oroszok! Kő kövön nem maradt... – felemeleli az asztalon heverő újságot – ennyi, nem sok, ennyit nem hagytak! A függönyt is letépték, eltűzelték... Akkoriban egy anyakocánk volt az ólban, na meg a tehenünk. Menekülni kellett, magyarok voltunk. Rábíztuk egy jó emberünkre a jószágot. Megint szekéren utaztunk. Két napot egy kriptában húztuk meg magunkat hat másik magyar családdal. Édesanyádnak, Isten nyugtassa, párnát tettünk a kicsi fejére, mi-

kor az oroszok mellettünk haladtak el, hogy ne hallják meg a sírását. Aztán egy hétig laktunk egy olyan házban, ahonnan szintén elmenekültek a lakók. Akkor már Icus nénéddel voltam áldott állapotban. Nem kívánom az ellenségemnek se azt az egy hetet... Jött a hír: a mi falunkat is elhagyta az orosz, hazamehetünk. A „jóemberünk” azzal fogadott, hogy román a disznónk, tehenünk, ne követeljük vissza, ha enni akarunk, kérjünk a „nyámuránktól”, a magyaroktól...

Sose felejttem a napot, amikor visszakerültünk a faluba. Addig barátnak hitt román emberek fejszével fenyegettek bennünket. Nem akartak magyart a faluba. De akadt egy igazán jó ember is, aki beteretelt az udvarára, s a felnőtt fiaival kiállt a kapuba: „Gyertek csak, bántsátok őket, széthasítom a fejetek! Elfelejtettétek, ki adott ennetek nemrég?” De nem volt maradásunk már fiam, nem volt...

Mély csend szállt le közénk. Gondolataimba mélyedve figyeltem Mamát. Mennyi mindent megélt! Milyen lepkekönnyű az életünk nekünk ahhoz képest, ami akkor volt! Nincs pénz internetre, telefonszámlára, új ruhára... na és?

Más lett hirtelen a világ. Felálltam, odaléptem hozzá. Töre-

keny testét átölelve szorítottam magamhoz. Mama halkan súgta a fülembe: Hadd el fiam, még mesélek, ha lesz idő..., ha akarod..., menj most, pihenj, holnap dolgoznod kell.”

Mama idén százhárom esztendő-tölt.

Tele van életkedvvel, egészséges szellemileg éppúgy, mint testileg. Na, jó, néha fáj a dereka. Kertes házban lakik, de városban, immár 60 éve. Piciny kis kertje van, egy része virággal van tele, a másik paradicsommal. Beszél hozzájuk. Mindig szépek. Mama savanyít káposztát télire, süt le húst zsírban, befőz, amit csak tud. Egy olyan helyen lakik, ahova dombon kell felkapaszkodni, jó meredek, még a huszonéves is legalább egyszer megáll szusszanni. Heti rendszerességgel lejár a piacra. Van egy kis gurulós bevásárló szekere, és azt jól megtömi minden jóval.

A minap találkozott egy ismerőssel. Kérdi az ismerős, hogy van. Mama felsóhajt: Jaj, fiam, megvagyok, de nem tudom mi lesz, mikor megöregszem, hogy fogok lejárni a piacra?

Tényleg..., vajon mi lesz, ha megöregszik???

Lakó Péterfi Tünde, 2016.

HUNYADY SÁNDOR: ERDÉLY

Nincs deviza. Egyre nehezebb nyaralás szempontjából külföldre menni. Az idén itthon is maradtak sokan a mi édes, de nagyon lapossá tett kis országunkban, a Balaton mellett, vagy a Dunánál, Ostende, Velence, Karlsbad, Gastein, Svájc és a olasz Alpok régi vendégei közül.

Aztán akadtak olyan magyarok is, akikben annyira fűrt az utazási vágy, hogy egyszerre felfedezik: rokonaik vannak Szlovénzkóban, vagy Erdélyben. ÉS elmennek jobb híján négy hétre a félig elfelejtett „Jenny nénihez”, vagy „Kálmán bácsihoz”. Végére ez is „külföld” lett. Igaz, hogy egy kicsit fájdalmas ízű külföld. De hát a gyepen, a fákon és a friss, kis köveken seregelve rohanó patakokon sehol sem látszik, hogy átfestették a térképeket.

Még csak a nyár derekán vagyunk, de már az ötödik ismerőssel találkozom, aki Erdélyben töltötte a júliust.

Egyik sem volt még sohasem Erdélyben és most egyik sem érti, hogy miért nem ment eddig oda!

Mitől félt? Mi tartotta vissza? Mi tette közömbössé e bűbajos föld iránt, amelynek olyan illata, zamata van, mintha az ember hirtelen egy kosár friss szamócába szagolna bele.

A torkom elszorult. Az kellett nekünk itt Pesten és az Alföldön, hogy elszakadjon Erdély, addig nem törődünk vele.

Pedig nem nagyzó beszéd, hogy Erdély csakugyan ezerszer különb Svájcnál. Vadabb, nedvdúsabb, színesebb és változatosabb. Milyen gyümölcsce van. Mennyiféle almája. Sötétzöld levelén szervírozva a hideg havasi málna. De talán mégis csak pótolja a test apró kényelmeit, hogy az Erdélybe utazó magyart elszakított testvérei lelkének rajongó szeretete fogadja.

Ha pénzügyminiszter lennék, Erdélynek adnék devizát. Mert minden magyar, aki odautazik, a barátságunk egy finom pókhálószerű fészki ki a két ország között. Megerősít valami

fontos dolgot, az erdélyi magyar és a magyarországi magyar testvéri kapcsolatát. Boldog rajzás ideje lehetne közöttünk a nyár. Valami új és békés honfoglalásféle, amely ellen bizonyosan nem volna kifogása még a román államhatalomnak sem, hiszen e rajzásnak „idegenforgalom” lenne a neve és tételt jelentene a román költségvetésben.

Ó, bár a mi hazánk földje mellett divatos nyaralóhellyé lehetne tenni Erdélyt is. Mily szerencsés gesztus lenne ez, mily baráti mozdulatot követelne ki a másik oldalról is.

Nem kötelezne ez semmire. A politika csinálhatná a maga dolgát szabadon. Csak a személyes érintkezés válna bensőbbé a tömegek között. Hiszen igaz, a csendőr sokszor komisz, a győzelem igazságtalan. De talán éppen ezért kellene megismerni minden magyarnak Kalotaszeg piros varrottasait, a palafekete kopasz bivalyokat, a finom füstöt, mely a havasi kunyhók kéményén ered. Az egész erdélyi tájat, amelyben úgy össze-vissza van szöve a két nép, hogy végül mégis egymásba kell szeretniük, ha nem akarnak meghalni mind a ketten.

Most jön az ősz. Az ősz Erdélyben gyönyörű. Olyan ott a klíma, hogy szeptembertől alig esik az eső. Nyári meleg hízeleg a hervadó fák aranykoronái körül... Tehetős és művelt magyar, aki ebben az időszakban valahová Nyugatra készül, változtass egy élelet útiterveden. Eridj Keletre. Szerezd meg nemzetednek azt a parányi győzelmet és magadnak azt a roppant örömet, hogy megnézed Erdélyt. Nem fogod megbánni. Ha költői természeted van, a világ legszebb panorámáit láthatod. Ha gondolkozni szeretsz, megfigyelheted, mily életszabályok szerint ömlik össze Erdély tündéri tájaiban két nép tengere. Úgy érzem, kötelességünk szeretni Erdélyt.

1935.

FŐHAJTÁS BETHLEN GÁBOR ERDÉLYI FEJEDELEM (1613-1629) EMLÉKE ELŐTT

Történelmi adósságot törlesztettünk, amikor tisztelettel meghajtottuk fejünket magyar nemzeti történelmünk egyik legnagyobb alakjának, Bethlen Gábornak az emléke előtt. A főhajtás ezúttal egy emléktábla felavatását jelentette Erdély legnagyobb fejedelmének nyughelyén, a Gyulafehérvári Római Katolikus Székesegyházban.

2010. november 16-

án református istentisztelet keretében avattuk fel ezt a régóta esedékes emléktáblát a magyar reformátusság nevében, de természetesen nem zártuk ki az emlékező főhajtás lehetőségéből egyetlen más keresztyén felekezetekhez tartozó nemzettársunkat sem.

Arra az erdélyi fejedelmre emlékeztünk, akinek bő másfél évtizedes uralkodása alatt egy történelmi pillanatra felvillant a három részre szakadt, két világbíró nagyhatalom szorításában vergődő Magyarország újraegyesítésének lehetősége, miközben „tündérkertté” tette Erdélyt.

Évszázadok távlatából is felmerülhet bennünk a kérdés: honnan meríthetett erőt az ifjúságában hányatott sorsú Bethlen Gábor ahhoz a történelmi léptékű tettehez, amely minden időkre méltóvá tette őt a magyarság emlékezetére. Egyértelmű a válasz, miszerint az Úristentől kapta az elhívást, és folyamatosan Tőle érkezett hozzá a lelki erő, a megtartatás. Ő is felfedezte az örök és kiapadhatatlan mennyei erőforrást, ismerte és alkalmazta az igei töltekezés lehetőségét: „Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem. Az én segítségem az Úrtól van, aki teremtette az eget és a földet.” (Zsolt. 121, 1.) A história tanúsítja, hogy hithű reformátusként rendszeresen igénybe vett lelki erőforrását valóban a Bibliában találta meg, amelyet többször is elolvasott elejétől végéig.

Istenünk kegyelmeként értelmezhetjük, hogy a reformáció helvét irányzatának Kálvin János által a távoli Genfben megfogalmazott tanításai a nagy földrajzi távolság ellenére rövid idő alatt eljutottak a két nagyhatalom által szorongatott Erdélyi Fejedelemségbe, és ott termékeny talajra hullottak. Erdély legkiválóbb fejedelmei – Bocskai István, Bethlen Gábor és a bibliás Rákócziak – Kálvin tanai szerint gondolkodtak, írtak és cselekedtek. Amíg Európa nyugati részén a vallási türelmetlenség máglyái égtek, addig Erdélyben vallásbéke honolt. A „négy bevett vallás” – evangélikus, református, római katolikus, unitárius – hívei háborítatlanul élhették meg hitüket. A buzgó református Bethlen Gábor nem csupán megtúrta a más felekezetekhez tartozó alattvalóit, de azok boldogulását is szíven viselte.

Felfedezte és hazája, az összmagyarság érdekeit mindenkor szem előtt tartva rendkívüli ügyességgel ki is használta a két akkori világhatalom közötti lavírozás lehetőségét. Mindig tudta, mindig mehet el európai léptékű külpolitikai tervei megvalósításának érdekében, soha sem kockáztatta Erdélyország biztonságát, megmaradását. Szót tudott érteni ellenfeivel, akikben nem feltétlenül az ellenséget, inkább a meggyőzhető és meggyőzendő vitapartnert látta. Ez a meggyőződése vezette a református gyermekből esztergomi érsekké lett Pázmány Péterrel folytatott levelezésében is, akit sikerült megnyernie az Erdélyi Fejedelemség fennmaradása történelmi fontosságú ügyének. Európai mértékű külpolitikai tervekkel lépett be a protestáns erők oldalán a harmincéves háborúba, ezáltal egy időre az akkori Európa-politika tényezőjévé tette az Erdélyi Fejedelemséget. Szövetségesi és egyben dinasztikus kapcsolat fűzte a legendás hősiességű svéd királyhoz, Gusztáv Adolfhoz, szövetkezett a cseh és a németalföldi rendekkel, valamint a Dán Királysággal, akik méltán tekintették megbízható partnerüknek, szövetségésüknek.

A példaképének tartott igazságos Mátyás király nyomán ő is

szerette volna megszerezni a cseh királyi trónt, mert úgy vélte, annak birtokában beleszólhat az európai politika alakulásába. Ebbéli törekvései nem jártak - a korszak hatalmi viszonyai következtében nem járhattak - sikerrel, de függetlenségi harcai révén védelmet nyújtott

a protestáns felekezetek híveinek vallásuk szabad gyakorlása érdekében. Az ő fejedelmi jogara alatt megerősödött Erdélyi Fejedelemség a Királyi Magyarország lakossága megmaradásának is záloga lett, amiként azt a már említett Pázmány Péter esztergomi érsek is megvallotta.

Bethlen Gábor mélyen megélt keresztyén hite, állhatatossága, a magyarság iránti töretlen hűsége évszázadok múltán is követhető példa minden református és más felekezetű magyar számára. Ezért érdemes napjainkban is felidézni emlékét, és a büszke örökös felelősségével számba vennünk tőle kapott – a Bibliára alapozott – lelki-szellemi örökségünket.

Dr. v. Huszár Pál
a Történelmi Vitézi Rend tagja

RÁKÓCZI MISE DEO GRATIA! VIVÁT, RÁKÓCZI!

A Fejedelem az asztalánál ült egy karosszékben. Mindkettőt ő maga készítette és talán azért is esett olyan jól ülnie benne. Ünnepi ruhában volt, az asztalán a csatos imakönyve, mint mindig, ha misére menni készült. Nyílt az ajtó, Bercsényi Miklós lépett be rajta.

- Isten hozott Miklós! - fogadta félig felnézve a Fejedelem.

- Magam is igyekeztem! - válaszolta kicsit meghajlítva magát Bercsényi.

Ez a párbeszéd, már szokás volt közöttük,

ha misére menni készültek, azonban a Fejedelem ezúttal nem mozdult, csak nézett maga elé. Bercsényi furcsállta a dolgot, hogy nem indulnak azonnal, mint máskor, „de a Fejedelem elvégre azért Fejedelem, hogy akkor, és úgy tegyen, ahogy, és amikor neki tetszik.” - gondolta magában Bercsényi és türelmesen állt tovább.

- Gondolatban otthon jártam- szólalt meg hirtelen a Fejedelem. - Régen eljöttünk onnan Miklós!

- Bizony, régen! - felelt Bercsényi egy sóhajjal, de közben elszorult a torka, mert bizony ő is hazagondolt sokszor, mint ahogy a bujdosók közül mindenki így tett, rangra és származásra való tekintet nélkül.

- Emlékeznek-e még ránk, Miklós? - nézett hirtelen Bercsényi arcába a Fejedelem.

- Indulnunk kellene a misére, Ferenc... el fogunk késni, ha nem megyünk! - válaszolta amaz halkán.

- Kérdeztelek... Felelj!! - emelte föl a hangját a Fejedelem.

Bercsényi csak állt és úgy érezte magát, mint valamikor a nevelője előtt, ha valami hibát vétett a latin ragozásban, vagy nem jól válaszolt a katekézisből valamire. Az emberek siettek a misére, az utcazaj behallatszott a szobába. „Jobb lenne már nekünk is indulni” - gondolta Bercsényi, de ezt kimondani nem mert!

A Fejedelem felemelkedett a karosszékből és odalépett Bercsényi elé.

- Kérdeztelek! Felelj! Felelj őszintén, úgy, ahogy egykor megesküdtünk egymásnak, az egy, élő, igaz Istenre, hogy egymással mindig őszinték leszünk és csak az igazat szóljuk egymáshoz! Felelj őszintén! Emlékeznek-e még ránk otthon, vagy elfeledtek-e minket neveinkkel, tetteinkkel együtt?

Bercsényi szólásra nyitotta a száját, de ekkor nyílt az ajtó, egy szolgaruhás ember lépett be rajta és meghajolt.

- A hintó előállt, jöjj a misére Uram!

A Nagyságos Fejedelemért a szentmisét Komár István, Rákóczi falva plébánosa celebrálta a Szent István Bazilikában 2016-ban

- Miféle hintó? - kérdezte a Fejedelem

- Amit küldtek érted Uram! - felelt a szolgál

- Amit... értem küldtek? - kérdezte értetlenül a Fejedelem.

- Elég régóta vagy közöttünk, és még ezt sem tudod? Akiért lenn a Földön misét mondatnak, azt itt az égben aranyos hintó viszi a misére, és az első sorban ül azon a misén Isten trónusánál, rögtön a Főangyalok mellett! - felelt a szolgál, és valóban látszott az ajtó nyílásában az utcán álló arany hintó, előtte hat gyönyörű ló.

- De most már igyekeznünk kell Uram, ha nem akarunk elkésni!!- szólott némi sürgetéssel a hangjában a szolgál.

- Mehetünk! - kiáltotta a Fejedelem és felkapta az asztalról a nagy kapcsolós imakönyvet.

- Én is mehetek? - kérdezte meg halkán Bercsényi, mert bizony őérte nem mondatnak mostanában misét, és régen nem ült már az aranyos hintóban.

- Persze, hogy jössz Miklós! - rikkantotta a Fejedelem, és derékon kapva Bercsényit, szinte behajította az aranyos hintóba. A lovak azonnal megindultak.

- Látod Miklós! - mondta jókedvűen a Fejedelem. - Hát nem feledtek el!!!! - csavart egy nagyot mindig kackiás bajszán. - Hát nem feledtek el!!! - ismételte meg vidáman.

- DEO GRATIA! (Istennek hála!)

-DEO GRATIA!!! Válaszoltak az utcán a templomba sietők, mert ez egyfajta köszönés volt a Mennyeknek Országában, ahol nincsenek napszakok.

- Hát nem feledett el engem az én népem! Még ennyi év után sem! Még évszázadok után sem!! - mondta jókedvűen a Fejedelem és kitekintve a hintó ablakán, a Földön valóban látszott egy maroknyi magyar, akik a Fejedelem zászlóival, szívükben (mert Föntről ez is látszik) a Fejedelem nevével és emlékének szeretetével éppen misét mondatnak.

A hintó megállt, a templomba lépve a Fejedelem mögött még felhangzott egy érces „VIVÁT RÁKÓCZI!!!»- kiáltás, Boldogasszony Országának, Magyarországnak a közepéről.

v. Bagaméri László Ádám, v. Kirs Attila Panka lányával, a Rákóczi Lovasvezred zászlójával

A Fejedelem hamvai hazatérésének 111. évfordulóján, az Úr 2016. esztendejében, Magvető (október) havának 28. napján e sorokat felsővadászi II. Rákóczi Ferenc Fejedelem emlékének ajánlva, írta vitéz Bagaméri László Ádám

VITÉZ ORBÁN IMRE, ERDÉLY, SZÉKELYFÖLD, CSÍKSZÉK

Az írás, az gyerekkoromtól életcélom volt! Első verseimet 1967-ben írtam. Több műfajjal próbálkoztam. Erdélyi viszonylatban a magamfajta kulákgyerekeknek nehéz volt a kitérés, kivéve, ha tekervényes ésszel, dörzsölközéssel, sikert nem értél el. Nem tartoztam azok közé az emberek közé, akik hamar felfedték a léket, és vehettek egy életre szóló lélegzetet! Így hosszabb-rövidebb időre abbahagytam az írást, fafaragói ambícióimat bontakoztattam. Különben mesterségem élelmiszeripari szám-tervező, statisztikus. Ezt végeztem Bukarestben, a 70-es években. A körülményeink olyanok voltak, hogy jobb volt nem foglalkozni igaz irodalommal, mert hamar megsemmisítettek! Végülis minden rosszban van egy kicsi jó! Stresszes életem kárpótlása, egyetlen életcélom, mely még teljesítetlen, az írás és faragás. Diplomás népi fafaragószobrász vagyok. Köztéri és beltéri szobraim és egyéb munkáim vannak. Kopjafákat is készítettem a Vitézi Rend nevében. Hátralévő időmet ezzel szeretném tölteni, hátrahagyni mindazt, amit tudok. Ebben nem vagyok önző! Ígéretemet teszem, hogy küldöm lapunknak, a Vitézi Tájékoztatónak is a tudósi-

tásokat, verseket. A képek nem mindig a legjobbak, de sok vitéz társunknak ez marad meg emlékeknek. Azért szerkesztettem a - Csíki tudósítót, - hogy ezzel is szolgálhassam rendtársaimat. Az az 50 ember, aki olvassa soraimat, igazán hálás munkámért, és ez nekem nagyon sokat jelent! Készítem a 2017-es események összeállítását, nyomtatását.

VESZEDELEM TORKÁBAN

Hányszor voltunk már halálra ítélve,
Otthonunkból rútul kihurcolva,
Ütve, verve, híg ganéba taposva,
Koncolva, akasztva, karóba húzva!
Földünket, szép hazánkat szétszaggatva,
Hányszor söpört végig a múlt vihara!

Hányszor lett sötét életünk kék ege,
Fázóssá vált napunk langy melege,
Fullasztott a parlag rossz lehelete,
Nem jutott számunkra Isten kenyere,
Sem vize sem éltető levegője,
Hányszor üldözött rablók bős serege!

Hányszor ütötte utolsó végóránk,
Hullott az ég megannyi csillaga ránk,
Csörömpölt hadak felbőszült serege,
Hallatszott népünk fájdalmas keserve,
Melyet hegyeink nyögése viszonzoz,
Hányszor üvöltve tört ránk a gonosz!

Hányszor taposott ránk a művelt nyugat,
Irigyen, ridegen még most is tagad!
Eltaposná örökre dicső múltunk,

Hogy mindannyian végképpen pusztuljunk,
Ne maradjon belőlünk írmagnak sem
Csak kárunk legyen hazában, emberben.

Hányszor uszított ránk idegen hordát,
Hogy eltörülje népünk kultúráját,
Megalázza őseink szent vallását,
Nagyapáink kivívott diadalát,
Anyáink megannyi áldott magzatát,
Meváltó Krisztusunk kereszt halálát.

Hányszor mondjuk nekik? Eljött az idő!
A gazból a virág egyszer csak kinő!
Cseperedik, cseperedik észrevétlen,
Erőre kap a kigúnyolt védtelen.
Fény övezi szétdarabolt hazáját,
Visszakéri elbitorolt ősi jussát!

És akkor Isten ossza majd igazát!
Ítéli hőn, halandó mohóságát,
Megtéríti a hódító bős hadát,
Térdre kényszeríti a pénz hatalmát.
Hitünket erősítve várjuk e napot,
Hogy békében érhessük a szép holnapot!

POGÁNYHAVAS ÁRNYÉKÁBAN (RÉSZLET) MEGÉRINTETT A MENNYEI BÉKE

Második elemis kisgyerek voltam, Csíktaplocán jártam iskolába. Nem valami kemény legénykének mutatkoztam, a növetelem is eléggé rövidke, de roppant eleven és minden érdekelt. Sokat látogattam nagyszüleimet a faluban. Igen hozzájuk szoktam! Szeretett is nagyapám, mert amit kiejtett a száján, azt rögtön meg is csináltam. Mindég azt mondta - ez a gyermek olyan, mint a pereszlen - és nagyokat nevetett, csak úgy szökdécselt le s fel hatalmas bajsza az arcán. A nyeszlett fajta nemigen volt kedvére!

Már jól belecsúszunk a télbe, december eleje volt. Advent! Azért jegyeztem meg ennyire, mert minden reggel hat órától Márkos Endre pap bácsi rorátét tartott. Azokon a fagyos decemberi hajnalokon nagyanyám és nagyapám társaságában a templomban voltunk. Ráadásul a gyenge fény miatt én tartottam a gyertyát, hogy az öreg tisztelendő olvasni tudja a mise szövegét. Kutya egy hideg volt a templomban, ráfagyott a kezem a gyertyára. Nem éreztem, csak figyeltem az imát és betöltött az a mennyei varázs, mely reggelente odacsalogott! Igaz, 1959-ben szinte üres Isten Házába léptünk be!

Teltek a napok, mígnem egy délutáni tanulásra menet, az iskola udvarán, elkerült egy felnőtt férfi. Mint jólnevelt gyerek, rögtön köszöntem. Csakhogy buzgóságomban nem a követelt - jó napot- hanem - Dicsértessék a Jézus Krisztus! - hagyta el szájamat, mely, mint a szélvész, suhant át a levegőn, és meg sem állt, csak a hű iskolaigazgató asztalánál! (Uram! - szaladt végig rajtam a félelem - mi lesz velem?) - Nem sokáig kellett várnom, nyílt az osztályajtó, és belépett a szeretett tanító nénim. Arca sápadt, léptei szaporák, teste remegett, és szemei cikáztak! Mi fölálltunk, köszöntünk. Ő letette füzetét az asztalra. Szigorúan rám nézett, majd - leülni - parancsolta. És akkor hallom a nevet! - Imre, te állva maradsz! - Mindenki csodálkozva nézett rám, csupán én tudtam, mit követtem el! És akkor megkezdődött életem legszomorúbb adventje. Akkor ért az első megaláztatás, melyet követett a szégyen, a kiszolgáltatottság, a sötét gyötrellem. Tanító nénim, hogy megtanuljam a leckét, visszavezetett az óvodába! Hangtalanul sírtam, mert megsérült az önérzetem. Hosszú időre lelki sérült lettem! Nem gondoltam másra, csak Babba Máriára, hátha most is megsegít! Ő már egyszer visszaadta testi épségemet, megmentett a betegségtől, az örökös testi bénaságtól! Jó szüleimen kívül csak Ő maradt, meg az erős hitem és élni akaró ösztönöm!

Sokat gyötrődtem, gyermeki erőmmel küzdtem, mert már annyi volt a rossz jegyem, meg a piros áthúzott házi feladatom,

hogy szinte iskolaelsőnek mondhattam volna magam ebből a szempontból. Sikertelenségem, meg szüleim idegállapota sokszor a hátamon csattant. De tehetetlen voltam, akár szüleim, mindaddig, míg iskolát nem váltottam! Nehezen engedélyezték ötödik osztályban, hogy átiratkozzak a csíkszeredai gimnáziumba 1962-ben, ahol folytathatom az elemi. És akkor meg szűnt a nyomás, minden rendbe került. De azért bennem megmaradt a sérültség nyomasztó fenéje, éveken keresztül.

Majd lassan ellillant ez is és feledésbe merült. Soha sem tudtam haragudni egykori tanító nénimre. Igaz, hogy látása belémhasított egy kissé, de hálát éreztem iránta, mert Ő tanított meg az írás olvasás tudományára.

...És akkor harminckilenc év után 2001-ben a régi osztálytársaim meghívtak az 50. éves kortárstalálkozóra, Taplocára. Örültem neki, de egy akkori családi ügy miatt, sajnálatomra nem vehettem részt. Kimaradtam a találkozóból. Telt-múlt az idő. Az év decemberében találkoztam a régi tanító nénimmel. Nagyon megörültünk egymásnak, hogy létezmről érdeklődött, gyerekeim sorsát tudakolta, és minden más velem kapcsolatos kérdései voltak. Tudtam, hogy templomba jár, vallásos a családja és sajnáltam, hogy fölötte is eljárt már az idő.

Egyszer csak szemembe néz, és rám kérdez - Miért nem voltál a találkozáson? Minden élő ott volt, csak te nem! - Földbe gyökerezett a lábam, elhallgattam, szemeim kerekre tágultak. Kapkodtam a szavak után, nem tudtam, mit válaszoljak! És akkor Ő csendesesen megszólal! - Úgy-e személyem miatt maradtál távol? Tudom, én voltam az oka! Kérlek fiam, bocsáss meg! Vétettem ellened, bocsáss meg nekem! - Elcsuklott a hangja, szemei megteltek könnyel, vállamra borult és ott zokogott. Ott zokogott és nekem is csorogtak könnyeim. Nem tudtam szóhoz jutni, küzdtem önmagammal, próbáltam újra ember lenni. Ember lenni, mert abban a pillanatban akkora ember lett belőle is, amekkorát nem lettem volna képes megálmódni valaha. Megszorította a kezem, újra szemembe nézett és csendben elfordult. Lassú léptekkel elporoszkált az enyhén havas járdán. Sokáig néztem utána, és arra gondoltam, a legboldogabb advent köszöntött rám!

Harminckilenc év kellett ahhoz, hogy megértsem, mi a csendes várakozás, az igazi megbocsátás valódi öröme! Jézusom eljött hozzám is, beragyogott szeretetével, és békességet hintett rám. Örültem, mert engem is megérintett a mennyei béke, advent igazi üzenete! Érdemes volt kivárni ezt az időt! Nekem is békés karácsonyom lett!

A PRÜGYI TORONY

Feszülten figyeli a felkelő napot
Némaság fedi a közelgő holnapot,
Árva harangjai alétan hallgatnak,
Megvillan habja a hömpölygő Tiszának.

Épül a hadihíd, hogy átkeljen rajta
Ezernyi ellenség gyúrakodó hada.
Szuronyos puskával támadásra készen,
Eped, hogy a védő életére lépjen!

Uram Isten! Mi lesz, ha ez sikerül majd?
Kő kövön nem marad, elhozza a bajt!
Ott rejt a torony szerető szívében,
A két felderítőt, örök reményében.

Szorítják kezükben hallgató fegyverük,
Mert ha megszólal, visszasül ellenük!
Nem szeghet parancsot, zászlós úr Laczkó,
Sem Orbán tisztes, szakaszvezető!

Órákon keresztül kémleli a tájat,
Mennyire építi az orosz a hidat.
Mít lerakott éjjel a csillagok alatt,
Szétlövi a védő, semmi nem marad!

Így van ez napokig, dühös az orosz,
Hiába a munka, mit magyar széttapos.
Telitalálat a védők fegyveréből,
Pontos a bemérés az ablak mélyéből.

Kémleli hűséggel a zsalugáter résén,
Hogy segítsen a honvédség tüzéségén!

Ám a nagy csend, nyugalom igen kétséges,
Bátrabb kitekintés a toronyból szükséges!

Laczkó úr kinyitja az ablak redőnyét,
Felkiált a tisztes - Vissza, vissza, tettét!
Mert a következő lövés éppen nekünk szól!
De ez már ott hangzik a lépcsők aljáról.

Még a tisztes mondta – zászlós úr, siessen!- de...
Elterült a földön, teljesen süketen!
Nem látott már semmit, hogy mi történt ott fenn,
Vér lepte el testét, és feküdt dermedten.

Hanem Laczkó László élete kialudt,
Rémület fogta el hosszában a falut!
Leomlott a torony, és véle a remény,
Hogy ott marad a muszka a Tisza fenekén.

Isten irgalmazzon a távozó léleknek,
Hogy ne vigye álmát a védőseregnek!
Megtépázott sorok egyre ritkulnak,
Vöröslük már habja a szelíd Tiszának!

Laczkó László zászlós szomorúan nézi,
Távozó lelkét a fájdalom emészti.
Megtett, amit tudott, életét is adta,
Feltámad még egyszer a szép Magyar Haza!

Irgalom és áldás minden nemzedékre,
Vigyázzon híven, magasló berceinkre!
Ne hagyja elveszni a rábízott földet,
Adjon az Úr békét, végtelen örömet!

FENYŐ A SZIKLÁN

Ott áll most is a sziklán egymagában,
Megtépve, kiégve és elhagyottan,
Nem száll ágaira még a madár sem,
Csak szemléli a végtelent ékesen.

Ha jön a vihar, az eső nagy böszven,
Utána nap, meleg, mely levegőtlen,
Vagy fagy, s hideg fojtja dermesztően,
Csak áll, remél, és hisz a Teremtőben!

Hitét ott fön a sziklán akkor kapta,
Még amikor csírárt fogott a magva,
Nem törte meg semmi kór és erőszak,
Rajta parancsot végre nem hajtanak!

Gyöngéden karolja lelkét a teste,
Keményen őrizi gerincét jelleme,
Becsületét kockára sose tette,
Helyén van törzse, s konok elméje!

Mint őrszem, strázsál ott fenn a Hargitán,
E szent hegynek ama fekete ormán,
Mely ősidők óta teremtett csoda,
Ne bántsa lényében idegen fia!

Látott ő életet, halált eleget,
Tornyosodó, böszülő fellegeket,
Rezgő ágait ég felé emelte,
Mosolygott Isten szelíd tekintete.

Bevésve örökre jövő élete,
E teremtett világ nagy könyvébe,
Szirtek oszlopának tartójává tette,
Ne bántsa népét idők enyészete.

Vállalva rabságát, nagy börtönében,
Bezárva rabló hadak özönében,
Alázat, békeség honol szívében,
Védi az ég, püspöki süvegében.

Helyét csalétkért soha el nem hagyta,
Hitt abban, aki őrségét kiszabta,

Hú lelkeknek sírását meghallotta,
Nem ronthatja célját saját nyomora.

Szent a szikla, mely e világra hozta,
Vigyáz álmára, hogy tovább adhassa
Ősök vérét, századok üzenetét,
A Kárpátok népének örökségét.

Ott áll a sziklán, most is egymagában,
Angyalok tartják elnyűtt palástjában,
Kezeit kulcsolva imádkozik értünk,
Áldott legyen neved, Áron Püspökünk!

VITÉZ WOTH IMRE, A MAGYAR KORONAŐRSÉG EGYESÜLET ELNÖKE: APÁM HARCAI I.

1944. november 4. A második születésnap.

Édesapámmal a kórházban beszélgetünk – Ő operáció után én látogatóban - hogy miről – természetesen a háborúról, mint annak a generációnak meghatározó élményéről. Mindketten katonaviselt emberek vagyunk, akik éles lőszerrel lőttek, igaz én csak békeidőben. A szolgálatban eltöltött idő segített áthidalni a köztünk meglevő negyven év korkülönbséget. Ugyan apukám sohasem érzékeltette velem, de köztünk állt az a feltétlen tisztelet, amit nem csak a kötelező szülő – gyermek viszony ad, hanem az idősebb, tapasztaltabb emberrel szemben teljesít a polgári családban felnőtt normális ember.

Ebben az időben egyre bátrabban kérdeztem, egyre jobban érdekelték azok az érzések, amikről egyébként nem beszél egy normális ember, hacsak valaki nem áll annyira közel hozzá, hogy bármit elmesél félelem nélkül. Úgy gondolom, hogy apukám már érettnek talált a válaszadáshoz vagy a nem publikus dolgok megbeszéléséhez.

Ezen a napon kérdeztem tőle először, vajon le tudná-e írni azt az érzést, amikor kiadták (nekik) a parancsot – támadás előre! Bár nem teljesen írta körbe, de azt mondta: nincs lehetőség gondolkodni. A harcokosik dübörgése, az ágyúdörgés, a lövedékek vijjogása egy örült adrenalinszint-emelkedést okoz, az ember elveszti időérékét, az életösztön minden sejtében azt kiáltja: túlél, menekül! Amíg az első lövedékek közvetlenül nem veszélyeztetnek, az egész egy örült színjáték, amit megpróbálsz kívülről figyelni. Amikor a becsapódások a közeledben vannak, azonnal bekattan a „vagy ő, vagy én” - effektus. Apukám, mint hívő katolikus ember, szintén nem örült a helyzetnek, így amikor indult a támadás - szentmise kezdődött a fejében. Úgy gondolta, ha ezek az utolsó percek, legyen az Úr a szívében halála pillanatában. Ha túléli, a bűnét enyhítse, amit embertársai halálával okoz.

Sokszor kérdezték provokálva az unokák, akiknek már másodkézből szerzett mese volt a háború – Nagypapa, hogy

harcoltatok az oroszokkal szemben? Ő mindig elgondolkodott és azt mondta: akik fegyverrel a kezükben szembejöttek, azok ellen fegyverrel szálltunk szembe. Akinek nem volt fegyvere, azt nem bántottam. Egyébként az oroszok rendkívül egyszerű, igénytelen de nagyon jó lelkű emberek voltak.

Még visszatérve a közvetlen harci cselekményre, abban mindketten megállapodtunk, hogy kritikus helyzetben úgy reagál a katona, ahogy tanították, kiképezték. A túlélése nagyban függ attól, mennyire reflexből, szinte önkéntelenül hajtja végre a szükséges cselekedeteket, majdnem automatikusan. Lerövidíti a reakcióidőt a fegyverzet tökéletes ismerete, a testből célzás, a távolság pontos felbecslése. Az utóbbival kapcsolatban mesélte el ezt a történetet:

November 4-én hajnalban Szentés Tisza parti részén gyülekeztek az orosz támadás visszaverése után a még harc képes csapatok. Egymástól néhány kilométeres távolságban állomásoztak, a kommunikációs vonalak még nem épültek ki, a rádiósok még nem álltak készen a forgalmazásra. Ezért apukám azt a feladatot kapta, hogy keresse fel a szomszédos alakulato-

kat és tájékozódjon a kialakult helyzetről, valamint a parancsnokokat hívja megbeszélésre.

A reggeli szürkületben gyalogosan indult a feladatot végrehajtani, a kukoricaföldeken át vezető csapáson. Magához vett egy vállról indítható páncéloköt, mert meg akarta mutatni egyik tisztársának. A németektől frissen kapták és a kiképzésen kevesen látták, használták. Elmondása szerint felhőtlen nyugalommal, kissé könnyelműen dudorászva haladt előre, hiszen

visszaverték a ruszkiakat, támadás közvetlen veszélye nem fenyegetett. A hajnali ködben pár tíz méterre lehetett ellátni. Mint általában, baljóslatú csend uralkodott, mielőtt az események felgyorsultak. A csendet egyszer csak harckocsi dübörgése és csörömpölése törte meg. Mivel a látási viszonyok rosszak voltak és ködös időben a hang furcsán, élesen terjed, nem lehet pontosan érzékelni az irányt és a távolságot. Lelassította lépteit és próbálta azonosítani a harckocsit, minden idegszálával próbált figyelni. Ahogy a köd kezdett felszállni, a nap bágyadtan felderengett, s ebbe az egyébként idilli kép közepébe dübörgött szemtől-szembe egy T34-es. A meglepetéstől döbbenetben állva maradt egy pillanatra, ahogy a harckocsi vezetője is meglepetten megállt a tankkal. Így egy pillanatig szemtől-szemben álltak, mint Dávid és Góliát. Először apukám reagált, aki a földre vetette magát és a kukorica-töltés „fedezékéből” a távolságot úgymond „jól” megbecsülve azonnal tüzelt a páncélokötrel, mely az egyetlen esélyt nyújtotta a menekülésre. A szerkezet működésbe lépett, irdatlan lángcsóva és dörrenés kíséretében elrepült a páncéltörő lövedék, majd síri csend következett. Szemmel kísérve a robbanófej röppályáját, mintegy 50 méter írt le, majd a földnek csapódott és mint egy labda, elbukdácsolt a harckocsi elé pár méterre és kis füstcsóva kíséretében bedöglött. Kész, vége, gondolta apukám, ennyi volt az élet. A tank még mindig mozdulatlanul állt, majd hangos röffeléssel hátramenetbe kapcsolt és teljes gázzal eltűnt a ködös terepen. Erre kérdeztem: hogy-hogy? Hiszen egyenlőtlen volt a felállás, akár el is taposhatott volna, ha nem lönek szét. Az volt a válasz: mivel mindketten relatíve közel, de távol is voltunk egymástól, gondolom a géppuskája nem működött, mivel lekasálhatott volna, viszont az ágyú az alacsony szög miatt nem tudott maga elé löni. A páncéloköt másrészt csak 50 méterig volt hatásos, én tehát túlságosan távol, míg ő túlságosan közel volt. Döntése logikus volt, mert nem tudhatta, van-e még egy lövedékem. Így folytatta útját a parancsnok-

ság felé, ahol nagy nevetés közepette és néhány pohár pálinka elfogyasztása mellett mesélte el a nem mindennapi kalandot, nem tudván, hogy a Jóisten még tartogat nem keveset, a nap hátra levő részében. Ahogy mondani szokta, még nem került rám a sor...

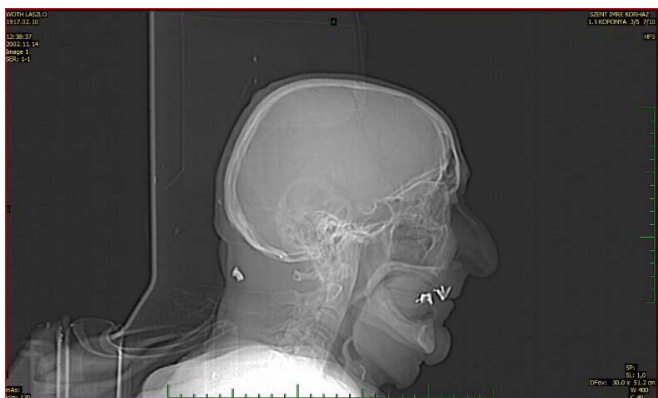
Visszafelé már eseménytelen volt az út, a csapatok zárták a területet, mindenki elfoglalta a helyét, várva a következő ütközetet. A védekezés és a kialakult harchelyzet értékelésére valóban minden alakulattól beérkeztek a parancsnokok és helyetteseik. A földre terített térkép fölé hajolva tanácskoztak egy páncéltörő ágyú állása melletti kis betonhíd lábánál, ami nem vizet, hanem árkot ívelt át. Apukám, mint páncélos zászlós vett részt a tanácskozáson, csupa magas rangú tiszt között, mert neki volt a leghosszabb frontszolgálati ideje és valóban a legnagyobb harci tapasztalattal rendelkezett, ezért adtak a véleményére. A tanácskozó felek amolyan se lát, se hall állapotban dolgoztak azon, hogy minél kisebb veszteséggel oldják meg a Tiszán való átkelés biztosítását, amikor kísértetiesen megisméltődött a kora reggeli eset.

Váratlanul hatalmas dübörgés, csörömpölés és porfelhő közepette megjelent egy T34-es. A kis hídon akart átkelni, nagy sebességgel. Meglepetésükből ocsúdva az eligazításon részt vevők szétugrottak. Három magas rangú tiszt és apukám a páncéltörő ágyúhoz ugrottak, egyikük a löszert hozta, másikuk töltött, apukám irányzott – a harckocsi irdatlan robajjal szinte átröpült az apró hídon.

A nap az ütegállással szemben sütött alacsony magasságból, alaposan megnehezítve a célzást. A páncéltörő nagyon kis kaliberű volt, inkább csak azok megcsúfolása, mivel régen elavult a modern páncélokötökkel szemben, de az adott pillanatban más nem állt rendelkezésükre. Tüzelés előtt az utolsó pillanatra kivártak a kedvező pozíció miatt, mert abban a helyzetben mindenki tudta, javításra nincs lehetőség. Az idegek pattanásig feszültek, a távolság pár méterre olvadt. Eldördült a páncéltörő ágyú – és akkor „bumm” felrobbant a szovjet harckocsi. Azonnal lángba borult, kimenekülni senki sem tudott belőle. A magas rangú kezelőszemélyzet egymásra nézett, mint akik nem hiszik a csodát, ami mégis megtörtént. Apukám a reggeli kaland és a meglepően jól sikerült lövés hatására felugrott és elkiáltotta magát: „Legyőztük!” Ez volt az utolsó kép, amire emlékezett, a többi a társai mesélték el neki. Valóban kilőtték a T34-est, de a napfény és a porfelhő miatt nem vették

észre, hogy kísérő társa is volt, amelynek személyzete, látva az eseményeket, azonnal megállt és tüzet nyitott az ütegállásra, majd visszavonult. Amennyire a mieink jól kiképzett harcosok voltak, annyira az orosz is jól képzett, tapasztalt lehetett, mert egyetlen lövéssel telibe találta az ütegállást. „Bumm – bumm”... az irdatlan robbanás szétvetett mindent, mindenki szanaszét repült. A kezelők közül két ezredes hősi halált halt, széttépte őket a gránát. Apukámat messzire repítette a robbanás, súlyos sérüléseket szenvedett, de mint kitalálható – életben maradt. Több sérülés mellett egy repesz-, vagy lövedékdarab az arcába fúródott, áttörve az arccsontot, a szájüreget s a halántéka és a bal füle között hagyta el a koponyáját, megsértve közben a hallójáratát, aminek következtében arra a füleré

megsüketült. Egy másik, kisebb repeszdarab továbbhaladt a koponyán keresztül és annak hátsó falába csapódott a kisagy mellett, ahol később betokozódott. Testébe és koponyájába rengeteg szilánk fúródott, még gyerekkoromban is lökődött ki testéből fémdarab. Sokszor, például fészülködés közben fájdalmasan felkiáltott, majd vérezni kezdett a fejbőre és körömmel véres fémszilánkot húzott ki a hajából. Ennek személyesen is szemtanúja voltam. A tragikus eset után társaik szedték össze a halottakat és sebesülteket. Apukámat és Gruda alezredest egy sebesültszállító vonatra tették, s Kecskemét érintésével Budapestre hozták a tiszti-kórházba, ahol a gondos ápolásnak köszönhetően nagyon rövid idő alatt talpra állt. Nem akart a kórházban maradni, mert körülötte sokan haltak meg, inkább szeretett Mimikéjéhez kívánt hazamenni, akivel távházasságot kötött 1943-ban, még a doni frontszolgálat idején.

Érdekes az élet, meg az utak és találkozások. 1994-ben apukám nyugdíjasként Dorka nevű kutyáját sétáltatta a parkban, ahol hasonló korú és sorsú idősebb urak beszélgetése közben természetesen a második nagy háború került szóba. Tekintettel arra, hogy bal füleré nem hallott, ezért mindenkit arra kért, hogy a jobb oldalára álljanak, különben nem értené, mit mondanak. Így hát ő mesélte el elsőnek, hogyan szerezte sebesülését. A hallgatóság köréből egy úr felkiáltott, hogy távcsövön keresztül ő mindent látott pillanatról pillanatra a Tisza túlsó partjáról, ahol mint tüzértisztnek, az volt a feladata, hogy az átkelést biztosítsa. Éppen a közeledő harckocsikat figyelte, de figyelmeztetni a bajtársakat már nem tudta. Közel voltak egymáshoz, gyalogság elleni harchoz készültek repeszgránátokkal. Én, mint kisgyerek ámulva hallgattam a háborús történeteket, sokszor simogattam apukám halántékát, a sebhelyeket,

mikor engedte – ennek ellenére bujkált bennünk, hátha Hány János történeteket hallunk, hiszen anyukám mindig úgy zárta le a késő estébe nyúló történeteket, hogy Lacikám, ne tanítsd háborúzni a gyerekeket ezekkel a bolond történetekkel. Apukám erre így válaszolt szíve minden szeretetével – Mimikém nekem lehet, hiszen fejbe löttek...

A HÍD

Egy, a Kárpátokban történt esetet mesélt el apukám, amikor azt a problémát hoztam fel, hogy sötétedés, esti szürkület vagy éjszakai sötétben az ember szeme nagyon nehezen alkalmazkodik a különleges fényviszonyokhoz. Pontosabban szinte semmit sem lát, mert a horizont mintha még világos lenne, a közvetlen környezet pedig sötét. Az a furcsa, hogy a távolság vonzza az ember tekintetét, a közelünkben pedig semmit sem látunk, ezért az előrehaladás bizonytalanná válik. Ilyenkor az a követendő módszer, hogy leguggolunk, közvetlenül magunk elé nézünk, majd lassan felemeljük a tekintetünket és alacsony szögben előre tekintünk. Sohasem egy konkrét célt nézve, nem fókuszálva hanem „bambulva”. Ekkor a körvonalak megerősödnek és bármilyen apró mozgás érzékelhetővé válik. Ebben egyetértésre jutottunk, hiszen én örkatonai szolgálatom alatt tapasztaltam ezt a jelenséget, apu pedig a Kárpátokban hasznosította egy veszélyes ellenség kiiktatásánál. Történt ugyanis, hogy vissza kellett vonulni, a román árulás és átállás miatt fel kellett adni az állásokat. Minden rendben, fegyelme-

zetten halad a visszavonulás, amikor egy folyóvízgyől kellett átkelni a hegyeken, hosszú kanyargós úton felfelé. Elnyúló sorban haladtak, amikor az elől haladókat tüzéségi tűz érte. Pontosán a szállító járműveket érte támadás a menetoszlop teljes hosszában, ebből látszott, hogy valahol a közelben lehet a tüzvezetési pont, ahonnan megfelelő lövelemeket közölnek a tüzerekkel. A folyó hídját felrobbantották az ellenséges átkelés megakadályozása érdekében. A túlpárt már román kézen volt, azonban az ellenséges erő csak a hegy másik, védett oldalán tartózkodhatott, hiszen a saját biztosító egységek minden négyzetméterre be tudtak lőni. Ennek okán csak a hegy felett lehetett átlőni tüzéségi eszközökkel, így viszont szűkszerűen csak közvetett irányzás vezetheti a tüzet. Apukám századának kellett indulnia a most már „halálútnak” nevezett szakaszon, amikor ő kijelentette, amíg a helyzetet nem oldják

meg, addig embereit nem engedi a biztos halálba. A felettesei értetlenkedve néztek össze, a beletörődés lehangoltságával, majd azt a választ kapta: Tegyen amit akar, csak álljon félre az útból, mert feltartja a menetoszlopot. Parancsot adott a lehúzóásra a folyóparton, ő maga egy

Botond terepjáró és egy bokor fedezékéből hason kúszva egészen a töltés széléig hatolt, amennyire lehetett, a lerombolt híd közelébe. Próbált valamit felfedezni, de nem sikerül, meresztgette a szemét, keresett, de semmit nem látott. Ekkor alkalmazta az előzőekből ismert technikát. Nyugodtan ülve maradt, kissé elrévedt, lassan lélegzett és konkrétan nem figyelt, csak nézett. Kisvártatva a híd pilonjai között egy fej bukkant fel egy pillanatra, majd visszahúzódott és kb. egy perccel később jött a halálos pontosságú lövés, telibe találva egy teherautót, sok bajtárs halálát okozva. Mivel meglátta a célpontot, ugyanazon az úton visszakúszott, a kocsis fedezékéből szólt a bajtársaknak, hogy hozzák a távcsöves puskáját. Akik nem tudtak semmit megkérdezték: Zászlós úr, vadászni akar? Igen, mondta, vadászni támadt kedvem. A már megszokott úton csendben visszakúszott, elfoglalta a megfelelő pozíciót, megkereste a pilont a távcsövön keresztül, rögzítette a fegyvert és várt. Nyugodt légzés, szinte akaratlan idegek. A homályban egyszer csak előbukkant a fedezékéből az irányzó feje. „Legyen számodra könnyű a föld, amely betakar...”, mondta magában az imát apukám, és eldördült a fegyver. A találat ereje az útra rántotta a testet, ahol az hangos csattanással elterült. A fegyver távcsövével pásztázni kezdte a híd alját, de nem tudta megtalálni a rádiós helyét, akinek az irányzó bement a löelemeket. Így hát találmra, vélt pozíciókat vett tűz alá, melyekről úgy gondolta, talán ott lehet. Azt mondta, csak azért tüzelt, hogy az se érezze biztonságban magát és ne tudjon rövid időn belül segítséget kérni. Talán ez az akció is elérte célját, mert az ágyúzás megszűnt, s „baj” nélkül jutottak át a hegyeken. Az erdélyi elhárító harcokban százada folyamatosan részt vett és súlyos veszteségeket okozva a román-szovjet erőknél, vonult vissza a trianoni határok felé. Ezalatt a lassú hátravonulás közben ők is morzsolódtak, elfáradtak, lerongyolódtak, ezért feltöltésként Budapestről fiatal, egyetemista újoncokat vezényeltek hozzá. Kicsit elkeseredett, hiszen ezek a fiatalok a felső középosztályhoz tartoztak inkább és mi sem állt messzebb tőlük, mint a nyílt, brutális háború, az erőszak és a nélkülözés, habár nagyon lelkes hazafinak és harcra késznek mutatkoztak. Elmondása szerint az egyszerű paraszt gyerekek és a gyári munkások váltak be a harcok során. A parasztfiatalok azért, mert otthonról, a családból hozták a hazaszeretetet, az előjárókkal szembeni tiszteletet, valamint az általános fegyelmet. A munkásfiataloknál ugyanezek a tulajdonságok szintén megvoltak, kiegészülve egy egészséges „zsiványsággal”. Ez utóbbi a váratlan helyzetekben, külön parancs nélkül történő megoldásoknál derült ki, pl. váratlan pozícióváltás vagy szorongatott helyzetbe került bajtársak kisegítésekor. Főleg a csepeli katonák tűntek ki kemény félelmet nem ismerő helytállással. Apukám nagyon becsülte őket, mindvégig kitarítottak egymás mellett.

Megérkezett tehát a negyven fős erősítés, csupa kedves fiú, pestiesen azt szokták mondani – „legalább többen vagyunk”. Aknavetővel még nem lóttak, gépkocsizó lövészetben még nem

voltak, páncéltörő ágyút pedig csak a filmhíradókban láttak. Menet közben kellett megoldani a kiképzésüket. Próbálta kímélni őket, főleg az első nagyobb összecsapás után, amit ugyan kis veszteséggel úsztak meg, de az újoncok idegeit nagyon megviselte, hangosan sírtak, jajgattak – nem tudva uralkodni magukon. Mondhatni, kiváló hangulatban folytatták útjukat, amikor egy falu irányába haladva az út mentén egy apró, szőke kisfiú álldogált és azt kiáltotta feléjük – erre ne menjenek, mert tele van a környék katonákkal, de azoknak nem ilyen az egyenruhájuk, hanem pufajka meg kucsma. A kisfiúnak cukrot adva letértek az útról és új irányba fordultak egy román falu felé. Már egészen közel értek, amikor egyszer csak egy magyar gyalogos zászlós tartott feléjük, szemben az úton. Apukám eléje ment, kölcsönösen bemutatkoztak. Kérdésére, mi a helyzet a faluban, azt a választ kapta, hogy ellenséges tevékenységet nem tapasztalt és parancsa szerint ezt jelentenie kell feletteseinek, éppen oda indult. Apukám, mint rangidős tiszt és századparancsnok azt az új parancsot adta a másik zászlósoknak, hogy forduljon vissza és a falu túlsó végén, a dombtetőn foglaljon megfigyelőállást, mivel ismeri a terepet. Így biztosították a faluba a bevonulást. Miután a század elhelyezkedett, apukám a templom tornyából int a zászlósoknak, hogy folytathatja útját. Elsőként mindig egy magas helyet keresett és oda ment fel, hogy belássa a terepet és az elhelyezkedést. A fiatal tiszt vette a parancsot, megismételte és hátraarcot csinálva elindult a falu felé a főúton.

A század csaknem fél órát várakozott, majd lassan megindult előre délután öt óra tájban, borús időben. A parancsnoki kocsis szokás szerint mintegy száz méterrel járt előttük, elegendő reakcióidőt biztosítva a csapatnak, ha támadás történne. A falu csendes volt, az utcán egy ember sem mutatkozott, az ablakok, zsalugáterek csukva voltak, ahogy zavaros időkben ez természetes. Néha tyúkkárálás, tehénbögés jelezte, hogy a hely mégsem lakatlan. A kocsival egyenesen a főtérre, a nyitva levő templom elé hajtott. A vezetőknek meghagyta, hogy ne málházzanak le a Botondokról, hanem a kör alakú téren úgy álljanak meg, hogy hajnalban azonnal indulhassanak, tehát a menetiránynak megfelelő irányban. Ő maga a falépcsőn felszaladt a harangtoronyba leadni a jelzést tisztjársának, hogy minden rendben, mehet útjára. Mind a négy irányba kinyitotta a zsalugátereket, hogy áttekinthesse a helyzetet, illetve megkeresse a dombtetőn levő zászlós bajtársat, de nem találta. Ahogy a távoli dombokat pásztázta távcsövével, éles hangon

megkondult a harang, aztán megint és még-egyszer. Lekapta szeméről a távcsövet, lenézett a falura, mely szinte villódzott a torkolattüzekből, minden irányból a templomtornyot lötték. A zsalugáter fedezékéből leüvöltött a századnak, hogy kifelé azonnal! – felbőgtek a motorok, mindenki felugrott a gépekre, miközben viszonzni kellett a szintén meglepődött ellenség által rájuk zúdított tüzet.

Becsapva a zsalugátért, földre vetette magát, a harang alatt összehúzódva várta, hogy a lövöldözés alább hagyjon. Záporoztak körülötte a szilánkok, a törmelék, fadarabok, a harang kongott a találatoktól, a motorhangok pedig egyre távolodtak, majd síri csend támadt – a csapda bezárult. Óvatosan rálépett a törmelék-borította falépcsőre, s elindult lefele a csigalépcsőn. A lépcső aljához érve egy rövid, sötét folyosó vezetett az ajtóig, mely félig nyitva állt. Megállt, döntenie kellett, hogy lassan, óvatosan megy ki, vagy kirohan-e, mindkettő valószínűleg a biztos halált jelenti. Várhatott volna odabent, míg elfogják, azt azonban nem akarta vállalni. Inkább a kitörés. Míg mindezeket átgondolta, kintről két román katona érkezett, akik szintén azon tanakodtak, vajon óvatosan vagy gyorsan hatoljanak-e be a bejáraton. További mérlegelésre nem maradt idő, hiszen ha teljesen kinyitják az ajtót, a folyosón egy ellenséges katonát látnak, és azonnal tüzet nyitnak. Derékszájában négy nyeles gránát volt, az egyiket kibiztosította, várt egy keveset és kidobta az ajtó elé, gyorsan a földre vetette magát. A detonáció nagy részét a nehéz, vasalt ajtó felfogta, miközben a por megtöltötte a folyosót. A leszakadt, kidőlt ajtó ugorva kirohant a templomból. A két katonát a légnyomás arébb repítette, a testek mozdulatlanul, vértócsában heverték. Tudta, hogy a főutca felé nem indulhat, mert másodpercek alatt „leszedik”, ezért jobbra iramodott egy kis utcába, melyről gondolta, hogy kivezet a falu szélére. Körülötte a talaj és a templom fala porzott a becsapódó lövésektől, rohant előre, ahol kapu nyílt, oda gránátot hajított vagy lövéseket adott le. Mérlegelésre nem volt idő. Az utca végén balra fordult, más út nem lévén, néhány lövés után a géppisztoly kiürült, el kellett dobni a felesleges súlyt, pisztolyt a kézbe, egy nyíló ablakra tüzelt, rohant tovább, hallva maga mögött az ordítást, az üldözők rohanó lépteit, de előnye még elég nagy volt. Még egy kanyar és meg volt a kivezető utca. A sarokról néhány lövést küldött az üldözői felé, hogy lelassítsa őket. Zsákutca volt a falu végén, mintegy két méter magas kőkerítéssel lezárva, a patak áradásától védhették vele a házakat. Rohant tovább, minden erejét a nekirugaszkodásra összpontosította, ám csizmája megcsúszott a falon, ezért elsőre nem sikerült átjutnia. Felugrott a fal tetejét elkapva, a csizma orrával kaparászva próbálta feljebb tornászni magát, amikor hirtelen nagy zihálást, futó léptek zaját hallva maga mögött, irtózatossá erejű lökést érzett a fenekén, s arccal előre átbukott a falon. Szinte azonnal egy másik katona repült át az akadályon – apu sofőrje, s egyben tisztis szolgálója, Ernő bácsi volt, aki visszament érte a golyózáporban, nem hagyva őt magára a bajban. Egymásra néztek – hálálkodásra nem volt idő, kézzel mutatta Ernő bácsi az irányt futás közben, a biztonság felé. Alig hagyták el a falat, máris irdatlan ösztűz zúdult utánuk, pillanatok alatt elsöpörve az utakadályt. A házakon túl az üldözés megszűnt, már sötétedett és valószínűleg nem volt kedvük újabb áldo-

zatokat kockáztatni két ellenséges katona kézrekerítése miatt. Sikerült elvergődniük a domb mögött állomásozó századhoz, ahol kitörő lelkesedés fogadta a parancsnokot, aki kisebb sebekből vérezve, de élve került ki a slamasztikából.

Apukám számára a fekete leves csak ekkor következett, a szakaszparancsnokok jelentették a veszteségeket, az annyira féltett egyetemisták közül 45 főből 10 hősi halált szenvedett és csepeli kedvencei közül is elestek kilencen. Minden halott

és sebesült a teherautókon volt, senkit sem hagytak a harctéren. Ekkor megtörtént vele az, amire még 82 éves korában is könnybelábadt szemmel emlékezett vissza, a fiatal és tapasztalatlan újoncok halála felett érzett fájdalomában és fiatal tisztársának árulása miatt, aki ha végrehajtja parancsát, ez az abnormalis embervesztés nem következik be - elvesztette önuralmát. Hozzátette, élete végéig kereste azt az embert, hogy saját kezűleg álljon rajta bosszút – azt azonban még nekem sem árulta el, hogy később találkoztak-e?

Meg kell jegyezzem, bármilyen összefüggésben is került szóba a háború, soha nem beszélt gyűlölettel az ellenségről. Később sem tapasztaltam, hogy szidta, vagy pocskondiázta volna őket. Egyedül talán a szerb partizánokat nem tartotta embernek, velük szemben kérlelhetetlenül járt el, hiszen ők maguk bizonyították vadállati viselkedésükkel, hogy nem érdemelnek kegyelmet. A védtelen, kiszolgáltatott civileket, vagy a foglyul ejtett katonákat élvezettel, jókedvűen, nagy nevetések közepette, szörnyű módon megkínózták és gyilkolták meg egymásra licitálva, amit nem részletezek, mert még most is szikrázó gyűlöletet keltene ez az állatias viselkedésük. (Folytatjuk.)